

פונאר

(Ponary). אתר השמדת המונים ליד וילנה. פ' הוא מקום נופש מיוער, עשרה ק"מ מדרום לוילנה, על הכביש הראשי לגרודנו. בשנים 1940-1941 הכינו השלטונות הסובייטים במקום בורות ענקיים למכלי דלק, אך לא הספיקו להתקין את המכלים. בתקופת הכיבוש בידי הגרמנים היתה פ' על בורותיה מקום לרצח המונים של רבבות מיהודי וילנה והסביבה וכן של שבויי מלחמה סובייטים ואזרחים ממתנגדי הנאצים. הקורבנות הובאו לפ' ברגל, ברכב וברכבת, בקבוצות של מאות ואף אלפים, ונורו בבורות, בידי אנשי ס"ס ומשטרה גרמנים שהסתייעו במשתפי-פעולה ליטאים. רצח המוני היהודים בפ' החל בסוף יוני-תחילת יולי 1941 ונמשך עד תחילת יולי 1944. תחילה נקברו הנרצחים בבורות שבמקום, בספטמבר 1943 החלו לפתוח את הבורות ולשרוף את גוויות הנרצחים כדי למחוק את עקבות הפשע. בשריפת הגוויות הועסקו כ- 80 אסירים יהודים. בליל 15 באפריל 1944 ביצעו אסירי פ' בריחה נועזת, רובם נהרגו במקום, אך 15 מהם הצליחו להימלט ולהצטרף לפרטיזנים ביערות רודניקי (Rudninkai). לפי הערכות שונות נרצחו בפ' 70,000 עד 100,000 נפש, רובם המכריע יהודים.